

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUĐOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

zo 14. septembra 2023*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sociálna politika – Smernica 79/7/EHS –
Rovnosť zaobchádzania s mužmi a so ženami v oblasti sociálneho zabezpečenia – Článok 6 –
Vnútroštátna právna úprava stanovujúca nárok na príspevok k dôchodku len pre ženy –
Rozsudok Súdneho dvora v prejudiciálnom konaní, na základe ktorého možno konštatovať, že táto
právna úprava predstavuje priamu diskrimináciu na základe pohlavia – Správna prax spočívajúca
v tom, že sa táto právna úprava uplatňuje naďalej napriek tomuto rozsudku –
Osobitná diskriminácia – Finančné odškodnenie – Náhrada nákladov súvisiacich s výdavkami
a odmenou advokáta“

Vo veci C-113/22,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný
rozhodnutím Tribunal Superior de Justicia de Galicia (Vyšší súd Galície, Španielsko)
z 2. februára 2022 a doručený Súdneho dvoru 17. februára 2022, ktorý súvisí s konaním:

DX

proti

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS),

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predsedníčka druhej komory A. Prechal (spravodajkyňa), sudcovia M. L. Arastey Sahún,
F. Biltgen, N. Wahl a J. Passer,

generálna advokátka: L. Medina,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– DX, v zastúpení: J. de Cominges Cáceres, abogado,

* Jazyk konania: španielčina.

- Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS), v zastúpení: P. García Perea a P. Madrid Yagüe, letradas,
- španielska vláda, v zastúpení: L. Aguilera Ruiz, splnomocnený zástupca,
- Európska komisia, v zastúpení: I. Galindo Martín a A. Szmytkowska, splnomocnené zástupkyne,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálnej advokátky, že vec bude prejednaná bez jej návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Rady 79/7/EHS z 19. decembra 1978 o postupnom vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením (Ú. v. ES L 6, 1979, s. 24; Mim. vyd. 05/001, s. 215).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi DX, ktorý je otcom dvoch detí, na jednej strane a Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (Národný inštitút sociálneho zabezpečenia, Španielsko) a Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) (Všeobecná pokladnica sociálneho zabezpečenia, Španielsko) na druhej strane vo veci odmietnutia zo strany tohto inštitútu priznať mu príspevok k dôchodku, ktorý na základe vnútroštátnej právnej úpravy poberajú len ženy, ktoré majú aspoň dve biologické alebo osvojené deti.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Článok 1 smernice 79/7 znie:
„Účelom tejto smernice je postupné vykonávanie zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením, ďalej len ‚zásada rovnakého zaobchádzania‘, v oblasti sociálneho zabezpečenia a v ďalších súčastiach sociálnej ochrany uvedených v článku 3.“
- 4 V článku 2 tejto smernice sa uvádza:
„Táto smernica sa vzťahuje na pracujúce osoby – vrátane samostatne zárobkovo činných osôb, pracovníkov a samostatne zárobkovo činných osôb, ktorých činnosť je prerušená z dôvodu choroby, úrazu alebo nedobrovoľnej nezamestnanosti, ako aj osoby hľadajúce zamestnanie – a na pracovníkov a samostatne zárobkovo činné osoby, ktorí sú na dôchodku alebo v invalidite.“

5 Článok 3 ods. 1 uvedenej smernice stanovuje:

„Táto smernica sa vzťahuje na:

a) zákonné systémy, ktoré poskytujú ochranu pred týmito rizikami:

- choroba,
- invalidita,
- staroba,
- pracovné úrazy a choroby z povolania,
- nezamestnanosť;

...“

6 Článok 4 ods. 1 tejto istej smernice znie:

„Zásadou rovnakého zaobchádzania sa rozumie, že neexistuje žiadna priama či nepriama diskriminácia z dôvodu pohlavia, najmä s odvolaním sa na manželský alebo rodinný stav, predovšetkým pokiaľ ide o:

- rozsah jednotlivých systémov a podmienky prístupu k nim,
- povinnosť platiť príspevky a výpočet výšky príspevkov,
- výpočet dávok vrátane ich zvýšenia s ohľadom na manžela/manželku a závislé osoby, a podmienky určujúce trvanie a zachovanie nároku na dávky.“

7 Podľa článku 5 smernice 79/7:

„Členské štáty prijímú potrebné opatrenia, ktorými zabezpečia, že všetky zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia, ktoré sú v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania, budú zrušené.“

8 Článok 6 tejto smernice znie:

„Členské štáty zavedú do svojich vnútroštátnych právnych systémov potrebné opatrenia umožňujúce každej osobe, ktorá sa pokladá za poškodenú v dôsledku neuplatnenia zásady rovnakého zaobchádzania, domáhať sa svojich práv súdnou cestou po prípadnom posúdení veci inými príslušnými orgánmi.“

Španielske právo

- 9 Podľa článku 53 Ley General de la Seguridad Social (všeobecný zákon o sociálnom zabezpečení) v konsolidovanom znení schválenom Real Decreto Legislativo 8/2015 (kráľovský legislatívny dekrét č. 8/2015) z 30. októbra 2015 (BOE č. 261 z 31. októbra 2015, s. 103291) (ďalej len „LGSS“):

„1. Nárok na priznanie dávok sa premlčí po uplynutí piatich rokov odo dňa nasledujúceho po dni vzniku nároku na predmetnú dávku, s výhradou výnimiek stanovených v tomto zákone a skutočnosti, že účinky tohto priznania začínajú plynúť tri mesiace pred dňom podania príslušnej žiadosti.

Ak je na základe žiadostí o revíziu už priznaných dávok dotknutý ich ekonomický obsah, finančné dôsledky vyplývajúce z novej sumy majú retroaktívny účinok maximálne v dĺžke troch mesiacov počítaných spätne odo dňa podania žiadosti. Toto pravidlo týkajúce sa maximálnej doby trvania retroaktívneho účinku sa neuplatní v prípade opravy vecných, faktických alebo aritmetických chýb...“

- 10 Článok 60 ods. 1 LGSS, nazvaný „Príspevok za materstvo k dôchodkom príspevkového typu zo systému sociálneho zabezpečenia“, v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej, stanovoval:

„Príspevok k dôchodku sa priznáva ženám, ktoré majú biologické alebo osvojené deti a sú poberateľkami starobného dôchodku, vdovského dôchodku alebo trvalého invalidného dôchodku príspevkového typu z akéhokoľvek systému sociálneho zabezpečenia, za ich demografický prínos do systému sociálneho zabezpečenia.

Tento príspevok, ktorý bude mať na všetky účely právnu povahu príspevkového verejného dôchodku, pozostáva zo sumy vyplývajúcej z uplatnenia určitej percentuálnej hodnoty na počiatočnú výšku uvedených dôchodkov, ktorá bude závisieť od počtu detí podľa nasledujúcej stupnice:

a) V prípade dvoch detí: 5 %.

...“

- 11 Článok 10 Ley Orgánica 3/2007 para la igualdad efectiva de mujeres y hombres (organický zákon č. 3/2007 zasadzujúci sa za skutočnú rovnosť žien a mužov) z 22. marca 2007 (BOE č. 71 z 23. marca 2007, s. 12611) stanovuje:

„Akty..., ktoré predstavujú alebo spôsobujú diskrimináciu na základe pohlavia, sa považujú za neplatné a neúčinné a zakladajú zodpovednosť [ich autora] prostredníctvom systému náhrad alebo náprav, ktoré sú skutočné, účinné a primerané spôsobenej ujme, ako aj prípadne prostredníctvom účinného a odrádzajúceho systému sankcií, ktorým sa predchádza diskriminačnému správaniu.“

- 12 Článok 183 Ley 36/2011 reguladora de la jurisdicción social (zákon č. 36/2011, ktorým sa ustanovuje procesný poriadok súdov vo veciach sociálneho zabezpečenia) z 10. októbra 2011 (BOE č. 245 z 11. októbra 2011, s. 106584) (ďalej len „zákon č. 36/2011“) v odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Pokiaľ rozsudok konštatuje porušenie, súd musí rozhodnúť o výške náhrady škody, ktorá prislúcha žalobcovi za spôsobenú diskrimináciu alebo iné porušenie jeho základných práv

a slobôd, a to v závislosti tak od nemajetkovej ujmy spôsobenej porušením základného práva, ako aj od odvodenej dodatočnej ujmy.

2. Súd rozhodne o výške škody, pričom ju určí na základe princípu obozretnosti, ak preukázanie jej presnej výšky je príliš obtiažne alebo nákladné, tak aby dostatočne odškodnil obeť a obnovil, do tej miery, v akej je to len možné, stav pred porušením, ako aj prispel k predchádzaniu vzniku škody.“

- 13 Criterio de Gestión 1/2020 (riadiace pravidlo č. 1/2020) z 31. januára 2020, ktoré prijalo Subdirección General de Ordenación y Asistencia Jurídica (oddelenie Generálneho riaditeľstva pre riadenie a právnu pomoc) INSS (ďalej len „riadiace pravidlo č. 1/2020“), znelo takto:

„Až do prijatia legislatívnej zmeny potrebnej na zosúladienie článku 60 LGSS s rozsudkom [z 12. decembra 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Príspevok k dôchodku matkám) (C-450/18, EU:C:2019:1075)]..., sa stanovujú tieto usmernenia pre činnosť tohto riadiaceho orgánu:

1. Príspevok stanovený vo vzťahu k trvalému invalidnému, starobnému a vdovskému dôchodku, ktorý je upravený v článku 60 LGSS, sa naďalej poskytuje len ženám, ktoré spĺňajú podmienky stanovené v uvedenom článku, tak ako to bolo aj doteraz, a to až kým nedôjde k príslušnej legislatívne zmene vyššie uvedeného článku.
2. Ustanovenia predchádzajúceho odseku sa logicky musia vykladať tak, že tým nie je dotknutá povinnosť vykonať právoplatné súdne rozhodnutia vydané súdmi, ktoré priznávajú vyššie uvedený príspevok k dôchodku mužom...“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 14 INSS priznal DX, ktorý je otcom dvoch detí, dávku v absolútnej trvalej invalidite s účinnosťou od 10. novembra 2018, a to na výpočtovom základe v sume 1 972,87 eura. V rámci príslušného správneho konania DX výslovne nepožiadaval o priznanie nároku na príspevok k dôchodku tzv. „za materstvo“ (ďalej len „predmetný príspevok k dôchodku“) k starobnému, trvalému invalidnému alebo vdovskému dôchodku podľa článku 60 ods. 1 LGSS a takýto nárok mu nebol priznaný ani z moci úradnej.
- 15 Dňa 10. novembra 2020 DX, opierajúc sa o rozsudok z 12. decembra 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Príspevok k dôchodku matkám) (C-450/18, EU:C:2019:1075), z ktorého vyplýva, že smernica 79/7 bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, akou je právna úprava stanovená v článku 60 LGSS, ktorá vyhradzuje priznanie uvedeného príspevku len ženám, podal na INSS žiadosť o priznanie jeho nároku na tento príspevok, a to vo výške 5 % ním poberanej dávky v trvalej invalidite.
- 16 Rozhodnutím zo 17. novembra 2020 (ďalej len „rozhodnutie o zamietnutí“) INSS túto žiadosť zamietol.
- 17 V nadväznosti na toto rozhodnutie podal DX proti nemu žalobu na Juzgado de lo Social nº 2 de Vigo (Pracovný súd č. 2 Vigo, Španielsko), ktorý rozsudkom z 15. februára 2021 s poukazom na rozsudok z 12. decembra 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Príspevok k dôchodku matkám) (C-450/18, EU:C:2019:1075), priznal nárok DX na predmetný príspevok k dôchodku,

pričom však návrh na náhradu škody, ktorý DX podal súbežne, zamietol. Uznesením z 1. marca 2021 tento súd určil finančné dôsledky tohto príspevku v tom zmysle, že DX naň mal nárok od 10. augusta 2020, čo teda zahŕňa vyplatenie predmetného príspevku k dôchodku zodpovedajúceho trom mesiacom, ktoré predchádzali jeho žiadosti podanej 10. novembra 2020.

- 18 DX a INSS podali proti tomuto rozsudku odvolanie na vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania a ktorým je Tribunal Superior de Justicia de Galicia (Vyšší súd Galície, Španielsko).
- 19 Pokiaľ INSS zastáva názor, že DX v súlade so zásadou zákonnosti nemá nárok na príspevok požadovaný podľa článku 60 LGSS, samotný DX sa domáha toho, aby mu nárok na tento príspevok bol priznaný odo dňa, keď mu bol priznaný nárok na dôchodok, t. j. od 10. novembra 2018, a to z dôvodu, že ak by bol ženou, bol by o tomto nároku informovaný už od tohto dňa. Z rovnakého dôvodu sa domáha náhrady škody spĺňajúcej kompenzačnú a odrádzajúcu funkciu za porušenie zásady zákazu diskriminácie.
- 20 Vnútroštátny súd v prvom rade uvádza, že na účely konania vo veci samej má zásadný význam otázka, či – a k tomuto názoru sa prikláňa – sa prax INSS vyjadrená a uverejnená v riadiacom pravidle č. 1/2020, ktorá spočíva v tom, že priznanie predmetného príspevku k dôchodku sa mužom systematicky odmieta a títo sú nútení domáhať sa jeho priznania na súde, sa má s ohľadom na smernicu 79/7 považovať za osobitnú diskrimináciu, odlišnú od diskriminácie vyplývajúcej z článku 60 LGSS, tak ako na ňu bolo poukázané v rozsudku z 12. decembra 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Príspevok k dôchodku matkám) (C-450/18, EU:C:2019:1075).
- 21 Rozsudok z 15. februára 2021 spomenutý v bode 17 tohto rozsudku totiž vychádza z predpokladu, že rozhodnutie o zamietnutí bolo síce diskriminačné, no bolo v súlade s vnútroštátnym právnym predpisom, ktorý jediný je príčinou predmetnej diskriminácie, a tak diskriminačná povaha zamietnutia, o ktoré ide vo veci samej, nemôže byť dôvodom na náhradu škody, ktorú by mal zaplatiť INSS.
- 22 Za predpokladu, že rozhodnutie o zamietnutí predstavuje osobitnú diskrimináciu, odlišnú od tej, ktorá vyplýva z článku 60 LGSS, sa vnútroštátny súd zamýšľa nad tým, od ktorého dňa sa má dotknutej osobe priznať nárok na predmetný príspevok k dôchodku, a predovšetkým či priznanie tohto nároku musí byť retroaktívne a začať plynúť odo dňa vzniku nároku na invalidný dôchodok, ku ktorému sa tento príspevok vzťahuje.
- 23 Napokon sa tento súd zamýšľa po prvé nad tým, či na nápravu porušenia práva Únie, ktoré predstavuje rozhodnutie o zamietnutí, v zásade stačí, aby sa dotknutej osobe retroaktívne priznal nárok na predmetný príspevok k dôchodku, bez toho, aby bolo potrebné zaplatiť dodatočnú náhradu škody, alebo či naopak takúto náhradu škody treba priznať, a to s cieľom jednak nahradiť spôsobenú majetkovú a nemajetkovú ujmu, a jednak odradiť od takýchto porušovaní.
- 24 Po druhé podľa vnútroštátneho súdu vzniká otázka, či je na účely zabezpečenia účinnosti práva Únie v každom prípade vhodné, aby trovy konania a odmena advokáta, vynaložené v rámci konania pred Juzgado de lo Social n° 2 de Vigo (Pracovný súd č. 2 Vigo) a pred ním samotným, boli zahrnuté ako súčasť náhrady škody zaplatenej za porušenie práva Únie, pričom platí, že

podľa vnútroštátneho práva nemožno INSS uložiť povinnosť zaplatiť sumy súvisiace s týmito trovami a odmenami, keďže konania v pracovnoprávných veciach sú pre všetky osoby podliehajúce súdnej právomoci bezplatné.

25 Za týchto okolností Tribunal Superior de Justicia de Galicia (Vyšší súd Galície) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa prax riadiaceho orgánu, ktorá je uvedená v [riadiacom pravidle č. 1/2020] a ktorá spočíva v tom, že sa priznanie predmetného príspevku k dôchodku systematicky odmieta mužom, ktorí sú potom nútení domáhať sa tohto príspevku na súde, tak ako to bolo v prípade žalobcu v tomto konaní, považovať v súlade so smernicou [79/7] za osobitné porušenie tejto smernice správnym opatrením, ktoré je odlišné od porušenia ustanovením zákona, ktoré bolo konštatované v rozsudku z 12. decembra 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Príspevok k dôchodku matkám) [(C-450/18, EU:C:2019:1075)], v tom zmysle, že toto porušenie správnym opatrením samo osebe predstavuje diskrimináciu na základe pohlavia, a to so zreteľom na to, že podľa článku 4 tejto smernice sa zásadou rovnakého zaobchádzania rozumie, že neexistuje žiadna priama či nepriama diskriminácia z dôvodu pohlavia, a že podľa článku 5 tejto smernice členské štáty prijímajú potrebné opatrenia, ktorými zabezpečia, že všetky zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia, ktoré sú v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania, budú zrušené?

2. Má byť vzhľadom na odpoveď na predchádzajúcu otázku a so zreteľom na smernicu 79/7 (najmä jej článok 6 a zásady ekvivalencie a efektivity, pokiaľ ide o právne dôsledky porušenia práva Únie), dňom vzniku účinkov príspevku priznaného rozsudkom deň podania žiadosti (s retroaktívnym účinkom v dĺžke 3 mesiacov), alebo sa tento deň musí stanoviť ku skoršiemu dátumu, t. j. k dátumu, ktorým je vydanie alebo uverejnenie rozsudku z 12. decembra 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Príspevok k dôchodku matkám) (C-450/18, EU:C:2019:1075), alebo k dátumu vzniku nároku na poskytnutie dávky v trvalej invalidite, ku ktorej sa vzťahuje predmetný príspevok k dôchodku?

3. Je vzhľadom na odpovede na predchádzajúce otázky a so zreteľom na uplatniteľnú smernicu (najmä jej článok 6 a zásady ekvivalencie a efektivity, pokiaľ ide o právne dôsledky porušenia práva Únie) potrebné priznať náhradu škody spĺňajúcu odrádzajúcu funkciu, z dôvodu, že dátum nadobudnutia účinkov príspevku priznaného súdom nepostačuje na náhradu spôsobenej škody, a má sa v každom prípade suma trov konania a odmeny advokáta, ktoré boli vynaložené pred Juzgado de lo Social (pracovný súd) a pred senátom súdu konajúceho v prejednávanej veci, zahrnúť ako súčasť náhrady škody?“

Konanie na Súdnom dvore

26 Rozhodnutím z 19. júla 2022, ktoré bolo Súdnemu dvoru doručené 4. augusta 2022, vnútroštátny súd vzal späť svoju druhú prejudiciálnu otázku, pričom vysvetlil, že od dátumu podania jeho návrhu na začatie prejudiciálneho konania došlo k tomu, že Tribunal Supremo (Najvyšší súd, Španielsko) rozsudkom z 30. mája 2022 rozhodol o otázke týkajúcej sa dátumu priznania príspevkov za materstvo pracovníkom mužského pohlavia, pričom rozhodol tak, že týmto dátumom je deň vzniku nároku na dôchodok, ku ktorému sa tieto príspevky vzťahujú.

- 27 Vnútroštátny súd však spresňuje, že prvá a tretia otázka sú stále relevantné na účely sporu vo veci samej, pričom uvádza, že na prvej otázke zotrúva len v tom rozsahu, v akom je podľa Súdneho dvora odpoveď na túto otázku nevyhnutná na účely poskytnutia odpovede na tretiu otázku.

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti a prípadnom zastavení konania

- 28 INSS tvrdí, že prvá otázka je neprípustná, a to vzhľadom na to, že už na ňu bola poskytnutá odpoveď z dôvodu prijatia nových pokynov, ktorých cieľom je zosúladienie praxe tohto správneho orgánu s vnútroštátnou judikatúrou uvedenou v bode 26 tohto rozsudku. Španielska vláda tiež zastáva názor, že táto otázka je neprípustná, keďže sa domnieva, že jej predmetom nie je výklad práva Únie, ale má sa ňou dosiahnuť len preskúmanie činnosti vnútroštátneho správneho orgánu z hľadiska tohto práva.
- 29 INSS okrem toho tvrdí, že tretia otázka je neprípustná, a to z dôvodu, že vo viacerých rozsudkoch, ktoré vydal Tribunal Supremo (Najvyšší súd), pokiaľ ide o príspevky za materstvo, mu nebola uložená povinnosť nahradiť trovy konania, keďže tento súd konštatoval, že veci, v ktorých boli tieto rozsudky vydané, vyvolávajú právne pochybnosti. Španielska vláda sa zase domnieva, že táto otázka sa stala bezpredmetnou, keďže priznanie predmetného príspevku k dôchodku s retroaktívnym účinkom, tak ako ho priznala vnútroštátna judikatúra uvedená v bode 26 tohto rozsudku, znamená *restitutio in integrum*, v dôsledku čoho nie je žiadna dodatočná náhrada škody potrebná.
- 30 Hneď na úvod treba pripomenúť, že v súlade s ustálenou judikatúrou v rámci spolupráce medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi zakotvenej v článku 267 ZFEÚ prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor vo veci samej a ktorý nesie zodpovednosť za súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti prípadu posúdil tak nevyhnutnosť podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania na účely prijatia svojho rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdny dvor. V dôsledku toho, ak sa predložené otázky týkajú výkladu práva Únie, je Súdny dvor v zásade povinný rozhodnúť (rozsudok z 31. januára 2023, Puig Gordi a i., C-158/21, EU:C:2023:57, bod 50).
- 31 Z toho vyplýva, že k otázkam týkajúcim sa práva Únie sa viaže prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými ani právnymi okolnosťami potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (rozsudok z 18. mája 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a i., C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, bod 116).
- 32 Pokiaľ ide o prvú otázku, táto sa po prvé týka posúdenia správnej praxe stanovenej v riadiacom pravidle č. 1/2020 z hľadiska smernice 79/7. Podľa vysvetlení poskytnutých zo strany vnútroštátneho súdu práve na základe tejto praxe prijal INSS rozhodnutie o zamietnutí, ktoré je predmetom sporu vo veci samej. Tvrdenie INSS, podľa ktorého sa už táto prax zmenila, teda nemôže viesť ku konštatovaniu neprípustnosti tejto otázky.

- 33 Po druhé z vysvetlení poskytnutých zo strany vnútroštátneho súdu, ako aj zo samotného znenia prvej otázky, vyplýva, že tento súd chce dosiahnuť výklad smernice 79/7, a predovšetkým jej článkov 5 a 6, na účely posúdenia zákonnosti rozhodnutia o zamietnutí z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich z tejto smernice. V rozpore s tým, čo tvrdí španielska vláda, teda uvedený súd nežiada Súdny dvor o to, aby on sám vykonal takéto posúdenie.
- 34 Pokiaľ ide o tretiu otázku, treba po prvé uviesť, že vnútroštátny súd sa ňou pýta, či za okolností veci samej vyplýva zo smernice 79/7 povinnosť tohto súdu uložiť INSS povinnosť zaplatiť žalobcovi vo veci samej náhradu škody spĺňajúcu odrádzajúcu funkciu, a to prípadne vrátane sumy trov konania a odmeny advokáta, ktoré tento žalobca vynaložil v rámci konania o jeho žalobe. V tejto súvislosti je irelevantné, že vnútroštátne právo v danom prípade nestanovuje možnosť uloženia povinnosti nahradiť trovy konania a odmenu advokáta, keďže vnútroštátny súd navyše zdôraznil, že práve neexistencia tejto možnosti ho viedla k položeniu tretej otázky.
- 35 Po druhé vzhľadom na takto pripomenutý predmet tretej otázky nemožno prijať tvrdenie španielskej vlády, podľa ktorého sa táto otázka stala bezpredmetnou. Vnútroštátny súd sa totiž konkrétne pýta na to, či za okolností sporu vo veci samej retroaktívne stanovenie dátumu priznania predmetného príspevku k dôchodku postačuje, tak ako to tvrdí táto vláda, na obnovenie rovnosti zaobchádzania, pričom tento aspekt je tak podstatou uvedenej otázky.
- 36 Z uvedeného vyplýva jednak to, že prvá a tretia otázka sú prípustné, a jednak to, že nič nenasvedčuje tomu, že by už nebolo opodstatnené odpovedať na tretiu otázku.

O veci samej

- 37 Svojou prvou a treťou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má smernica 79/7, a predovšetkým jej článok 6, vykladať v tom zmysle, že v prípade, že žiadosť o priznanie príspevku k dôchodku, ktorú podal poistenec mužského pohlavia, bola príslušným orgánom zamietnutá na základe vnútroštátnej právnej úpravy obmedzujúcej priznanie tohto príspevku len na poistencov ženského pohlavia, pričom táto právna úprava predstavuje priamu diskrimináciu na základe pohlavia v zmysle smernice 79/7, tak ako jej výklad poskytol Súdny dvor v rozsudku, ktorý bol vydaný v prejudiciálnom konaní ešte v čase pred vydaním rozhodnutia o zamietnutí takejto žiadosti, vnútroštátny súd, na ktorý bola podaná žaloba proti tomuto rozhodnutiu, musí rozhodnúť tak, že tomuto orgánu uloží nielen povinnosť priznať dotknutej osobe požadovaný príspevok k dôchodku, ale tiež povinnosť zaplatiť jej náhradu škody spĺňajúcej odrádzajúcu funkciu, ako aj nahradiť jej z tohto dôvodu trovy konania a odmenu advokáta, ktoré táto osoba vynaložila v rámci súdneho konania, a to všetko v prípade, že toto rozhodnutie bolo prijaté v súlade so správnou praxou spočívajúcou v tom, že sa uvedená právna úprava napriek tomuto rozsudku uplatňuje naďalej, na základe čoho je dotknutá osoba nútená uplatniť si svoj nárok na uvedený príspevok na súde.
- 38 Na jednej strane treba na úvod pripomenúť to, že Súdny dvor už v bodoch 39, 41, 66 a 67 svojho rozsudku z 12. decembra 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Príspevok k dôchodku matkám) (C-450/18, EU:C:2019:1075), v podstate rozhodol, že smernica 79/7 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje nárok na príspevok k dôchodku pre ženy, ktoré majú aspoň dve biologické alebo osvojené deti a sú poberateľkami trvalého invalidného dôchodku príspevkového typu z vnútroštátneho systému sociálneho zabezpečenia, kým muži nachádzajúci sa v rovnakej situácii nemajú na takýto príspevok k dôchodku nárok, a to vzhľadom na to, že takáto právna úprava predstavuje priamu diskrimináciu na základe pohlavia v zmysle článku 4 ods. 1 tretej zarážky tejto smernice.

- 39 Tak ako vyplýva z vysvetlení poskytnutých zo strany vnútroštátneho súdu, rozhodnutie o zamietnutí bolo prijaté na základe toho istého vnútroštátneho ustanovenia, o aké išlo vo veci, v ktorej bol vydaný tento rozsudok, t. j. na základe článku 60 ods. 1 LGSS. Tento súd teda vôbec nemá pochybnosti, pokiaľ ide o porušenie zásady rovnosti zaobchádzania, tak ako je táto stanovená v článku 4 ods. 1 smernice 79/7, týmto vnútroštátnym ustanovením.
- 40 Na druhej strane prvá a tretia otázka vychádzajú z predpokladu, že vzhľadom na diskriminačnú povahu vnútroštátnej právnej úpravy, o ktorú ide vo veci samej, a vzhľadom na vnútroštátnu judikatúru uvedenú v bode 26 tohto rozsudku bude vnútroštátny súd v každom prípade musieť rozhodnúť spor vo veci samej v tom zmysle, aby bol žalobcovi vo veci samej prinajmenšom priznaný nárok na predmetný doplatok k dôchodku, a to s retroaktívnym účinkom odo dňa, keď mu vznikol nárok na trvalý invalidný dôchodok.
- 41 Tento predpoklad sa zdá byť v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora, podľa ktorej v prípade, že bola konštatovaná diskriminácia odporujúca právu Únie a kým nie sú prijaté opatrenia na obnovu rovnosti zaobchádzania, dodržiavanie zásady rovnosti možno zaručiť len tým, že sa osobám zo znevýhodnenej skupiny poskytnú rovnaké výhody, aké majú osoby zo zvýhodnenej skupiny. V takom prípade je vnútroštátny súd povinný vylúčiť uplatnenie všetkých diskriminačných vnútroštátnych ustanovení bez toho, aby bol povinný žiadať o ich predchádzajúce zrušenie vnútroštátnym zákonodarcom, alebo naň čakať, a uplatniť na členov znevýhodnenej skupiny rovnaký režim ako na osoby druhej skupiny (rozsudky z 21. júna 2007, Jonkman a i., C-231/06 až C-233/06, EU:C:2007:373, bod 39, a z 9. marca 2017, Milkova, C-406/15, EU:C:2017:198, body 66 a 67, ako aj citovaná judikatúra).
- 42 Takúto povinnosť majú napokon nielen vnútroštátne súdy, ale aj všetky štátne orgány vrátane vnútroštátnych správnych orgánov poverených uplatňovaním takéhoto režimu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. marca 2022, Grossmania, C-177/20, EU:C:2022:175, bod 46 a citovanú judikatúru).
- 43 Po tomto spresnení treba v prvom rade uviesť, že individuálne rozhodnutie prijaté na základe právnej úpravy, ktorá predstavuje priamu diskrimináciu na základe pohlavia v zmysle článku 4 ods. 1 smernice 79/7, akou je aj rozhodnutie o zamietnutí prijaté na základe článku 60 ods. 1 LGSS, je diskriminačné rovnako ako takáto právna úprava, keďže toto rozhodnutie reprodukuje vo vzťahu k dotknutej osobe diskriminačné prvky uvedenej právnej úpravy.
- 44 Vnútroštátny súd, na ktorý je podaná žaloba proti takémuto rozhodnutiu, je tak v zásade povinný prijať opatrenie pripomenuté v bode 41 tohto rozsudku s cieľom obnoviť rovnosť zaobchádzania.
- 45 V predmetnom prípade však vnútroštátny súd zdôraznil, že nielenže v rozhodnutí o zamietnutí došlo k uplatneniu vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá je v rozpore so smernicou 79/7, ale toto rozhodnutie bolo tiež prijaté v súlade so správnou praxou prevzatou do riadiaceho pravidla č. 1/2020, ktoré bolo uverejnené v nadväznosti na rozsudok z 12. decembra 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Príspevok k dôchodku matkám) (C-450/18, EU:C:2019:1075). Na základe tohto pravidla orgán príslušný v danej oblasti, t. j. INSS, naďalej, až do zosúladenia článku 60 LGSS s týmto rozsudkom, priznáva predmetný príspevok k dôchodku výlučne ženám, ktoré spĺňajú podmienky stanovené v tomto ustanovení, pričom tým však nie je dotknutá povinnosť vykonať právoplatné súdne rozhodnutia, ktoré priznávajú nárok na predmetný príspevok k dôchodku mužom.

- 46 Za týchto okolností treba spresniť, že rozhodnutie, ktorým sa odmieta priznať predmetný príspevok k dôchodku mužom a ktoré bolo prijaté v súlade s takou správnu praxou, ktorá bola navyše sformalizovaná v uverejnenom správno-právnom predpise, môže mať nezávisle od priamej diskriminácie na základe pohlavia vyplývajúcej z hmotnoprávnych podmienok stanovených v právnej úprave, o ktorú ide vo veci samej, za dôsledok diskrimináciu mužov z hľadiska procesných podmienok upravujúcich priznanie predmetného príspevku k dôchodku.
- 47 Hoci totiž táto prax nevylučuje, aby bola rovnosť zaobchádzania v konečnom dôsledku obnovená prostredníctvom toho, že sa mužom uvedený príspevok prizná v prípade, že je takéto priznanie stanovené súdnym rozhodnutím, nič to nemení na skutočnosti, že uvedená prax znamená, že len muži sú nútení uplatniť svoj nárok na predmetný doplatok k dôchodku súdnou cestou, na základe čoho sú títo okrem iného vystavení dlhšej lehote na získanie tohto príspevku, ako aj prípadne dodatočným výdavkom.
- 48 V druhom rade treba pripomenúť, že podľa článku 6 smernice 79/7 sú členské štáty povinné zaviesť do svojich vnútroštátnych právnych systémov potrebné opatrenia umožňujúce každej osobe, ktorá sa pokladá za poškodenú v dôsledku diskriminácie na základe pohlavia, domáhať sa svojich práv súdnou cestou po prípadnom posúdení veci inými príslušnými orgánmi.
- 49 Takáto povinnosť znamená, že predmetné opatrenia musia byť dostatočne účinné na dosiahnutie cieľa sledovaného smernicou 79/7, ktorým je dosiahnutie skutočnej rovnosti príležitostí, a teda tieto opatrenia musia byť vhodné na obnovenie tejto rovnosti, musia zabezpečiť skutočnú a účinnú súdnu ochranu a musia mať voči orgánu, ktorý sa dopustil diskriminácie, skutočný odrádzajúci účinok (pokiaľ ide o pracovné podmienky, a najmä podmienky týkajúce sa prepustenia z práce, pozri rozsudky z 2. augusta 1993, Marshall, C-271/91, EU:C:1993:335, body 22 a 24, ako aj zo 17. decembra 2015, Arjona Camacho, C-407/14, EU:C:2015:831, body 29 a 31).
- 50 V tejto súvislosti platí, že pokiaľ vzhľadom na vlastnosti typické pre predmetné porušenie zásady rovnosti zaobchádzania je peňažná náhrada opatrením uplatneným na dosiahnutie cieľa, ktorým je opätovné nastolenie skutočnej rovnosti príležitostí, potom musí byť toto opatrenie primerané v tom zmysle, že musí umožniť, aby bola škoda, ktorá bola skutočne spôsobená v dôsledku diskriminácie, nahradená v celom rozsahu podľa uplatniteľných vnútroštátnych pravidiel (pozri v tomto zmysle rozsudky z 2. augusta 1993, Marshall, C-271/91, EU:C:1993:335, body 25 a 26, ako aj zo 17. decembra 2015, Arjona Camacho, C-407/14, EU:C:2015:831, body 32 a 33).
- 51 Treba tiež uviesť, že poskytnutie náhrady škody poškodenej osobe, pokrývajúcej v plnom rozsahu spôsobenú ujmu, ktorá vznikla v dôsledku diskriminácie na základe pohlavia, a to podľa pravidiel, ktoré stanovujú členské štáty, je spôsobilé zabezpečiť účinnú nápravu alebo náhradu takejto ujmy odrádzajúcim a primeraným spôsobom (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. decembra 2015, Arjona Camacho, C-407/14, EU:C:2015:831, bod 37).
- 52 Platí pritom po prvé, že v prípade existencie takého rozhodnutia, aké je uvedené v bode 46 tohto rozsudku, ktoré spôsobuje diskrimináciu spojenú s hmotnoprávnymi podmienkami priznania predmetného príspevku k dôchodku, ako aj diskrimináciu spojenú s procesnými podmienkami upravujúcimi priznanie tohto príspevku, sa vnútroštátny súd, ktorý rozhoduje o žalobe podanej proti tomuto rozhodnutiu, nemôže obmedziť len na to, že v prospech dotknutého poistenca mužského pohlavia prijme opatrenie uvedené v bode 41 tohto rozsudku, ktoré spočíva v tom, že sa mu prizná nárok na predmetný príspevok k dôchodku s retroaktívnym účinkom.

- 53 Hoci totiž takéto retroaktívne priznanie v zásade umožňuje obnoviť rovnosť zaobchádzania, pokiaľ ide o hmotnoprávne podmienky priznania predmetného príspevku k dôchodku, nie je spôsobilé nahradiť ujmu, ktorá v neprospech uvedeného poistenca vyplýva z diskriminačnej povahy uvedených procesných podmienok.
- 54 Z uvedeného vyplýva, že takýto poistenec musí mať okrem retroaktívneho priznania predmetného príspevku k dôchodku aj možnosť, aby mu bolo poskytnuté opatrenie pripomenuté v bode 50 tohto rozsudku, to znamená primeraná peňažná náhrada v tom zmysle, že táto musí umožniť, aby škoda, ktorá bola skutočne spôsobená v dôsledku diskriminácie, bola nahradená v celom rozsahu podľa uplatniteľných vnútroštátnych pravidiel.
- 55 V predmetnom prípade zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že španielske právo skutočne stanovuje takúto možnosť, keďže z článku 183 zákona č. 36/2011 vyplýva, že súdy s právomocou v oblasti sociálneho zabezpečenia musia priznať náhradu škody obetiam diskriminácie s cieľom obnoviť ich situáciu pred diskrimináciou, ako aj prispieť k dosiahnutiu cieľa spočívajúceho v predchádzaní vzniku škody.
- 56 V tomto kontexte treba po druhé spresniť, že musí existovať možnosť, aby výdavky, vrátane trov konania a odmeny advokáta, ktoré dotknutý poistenec vynaložil na účely uplatnenia svojho nároku na predmetný príspevok k dôchodku, boli zohľadnené z titulu peňažnej náhrady, pokiaľ boli tieto náklady zapríčinené tým, že sa voči nemu uplatnili diskriminačné procesné podmienky upravujúce priznanie tohto príspevku.
- 57 Ako bolo totiž pripomenuté v bode 50 tohto rozsudku, táto náhrada škody založená na článku 6 smernice 79/7 musí umožniť, aby sa v celom rozsahu nahradila ujma, ktorá bola skutočne spôsobená v dôsledku diskriminácie.
- 58 Nemožno teda nezohľadniť výdavky, ktoré dotknutá osoba musela vynaložiť z dôvodu, že sa voči nej uplatnili diskriminačné procesné podmienky, vrátane prípadných trov konania a odmeny advokáta súvisiacich so súdnymi konaniami, ktoré táto osoba musela vynaložiť na účely uplatnenia svojich nárokov.
- 59 V predmetnom prípade sa s ohľadom na bod 55 tohto rozsudku zdá, a to s výhradou overenia, ktoré prináleží vykonať vnútroštátnemu súdu, že článok 183 zákona č. 36/2011 umožňuje tomuto súdu priznať žalobcovi vo veci samej peňažnú náhradu v celom rozsahu, vyplývajúcu z článku 6 smernice 79/7, a tým aj náhradu škody pokrývajúcu náklady a odmenu advokáta, ktoré tento vynaložil na účely uplatnenia svojho nároku na predmetný príspevok k dôchodku na súde.
- 60 V tejto súvislosti je irelevantné, tak ako zdôraznil tento súd, že podľa španielskych procesných predpisov v oblasti pracovného práva tento súd nemá možnosť uložiť orgánu zodpovednému za diskrimináciu, o akú ide vo veci samej, povinnosť náhrady trov konania, keďže náhrada škody pokrývajúca náklady a odmenu advokáta nepatrí do pôsobnosti takýchto procesných pravidiel, ale je neoddeliteľnou súčasťou plnej náhrady škody dotknutej osoby, ktorú vyžaduje judikatúra pripomenutou v bode 50 tohto rozsudku.
- 61 V každom prípade, hoci je na vnútroštátnom právnom poriadku členských štátov, aby vymedzil spôsoby, akými sa má stanoviť rozsah tejto náhrady škody, vrátane významu, ktorý treba priznať skutočnosti, že predmetná diskriminácia bola spôsobená úmyselným konaním príslušného

orgánu, tieto podmienky nemôžu ohroziť samotnú podstatu uvedenej náhrady škody (pozri analogicky rozsudok z 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo a i., C-154/15, C-307/15 a C-308/15, EU:C:2016:980, body 65 a 71).

- 62 Vzhľadom na už vyššie uvedené treba na prvú a tretiu otázku odpovedať tak, že smernica 79/7, a predovšetkým jej článok 6, sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade, že žiadosť o priznanie príspevku k dôchodku, ktorú podal poistenec mužského pohlavia, bola príslušným orgánom zamietnutá na základe vnútroštátnej právnej úpravy obmedzujúcej priznanie tohto príspevku len na poistencov ženského pohlavia, pričom však táto právna úprava predstavuje priamu diskrimináciu na základe pohlavia v zmysle smernice 79/7, tak ako jej výklad poskytol Súdny dvor v rozsudku, ktorý bol vydaný v prejudiciálnom konaní ešte v čase pred vydaním rozhodnutia o zamietnutí takejto žiadosti, vnútroštátny súd, na ktorý bola podaná žaloba proti tomuto rozhodnutiu, musí rozhodnúť tak, že tomuto orgánu uloží nielen povinnosť priznať dotknutej osobe požadovaný príspevok k dôchodku, ale tiež povinnosť zaplatiť jej náhradu škody umožňujúcu v plnom rozsahu nahradiť ujmu, ktorá tejto osobe skutočne vznikla z dôvodu diskriminácie, a to v súlade s uplatniteľnými právnymi predpismi, vrátane trov konania a odmeny advokáta, ktoré táto osoba vynaložila v rámci súdneho konania, a to všetko v prípade, že uvedené rozhodnutie bolo prijaté v súlade so správnou praxou spočívajúcou v tom, že sa uvedená právna úprava napriek tomuto rozsudku uplatňuje naďalej, na základe čoho je dotknutá osoba nútená uplatniť si svoj nárok na uvedený príspevok na súde.

O trovách

- 63 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Smernica Rady 79/7/EHS z 19. decembra 1978 o postupnom vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením, a predovšetkým jej článok 6,

sa má vykladať v tom zmysle, že:

v prípade, že žiadosť o priznanie príspevku k dôchodku, ktorú podal poistenec mužského pohlavia, bola príslušným orgánom zamietnutá na základe vnútroštátnej právnej úpravy obmedzujúcej priznanie tohto príspevku len na poistencov ženského pohlavia, pričom však táto právna úprava predstavuje priamu diskrimináciu na základe pohlavia v zmysle smernice 79/7, tak ako jej výklad poskytol Súdny dvor v rozsudku, ktorý bol vydaný v prejudiciálnom konaní ešte v čase pred vydaním rozhodnutia o zamietnutí takejto žiadosti, vnútroštátny súd, na ktorý bola podaná žaloba proti tomuto rozhodnutiu, musí rozhodnúť tak, že tomuto orgánu uloží nielen povinnosť priznať dotknutej osobe požadovaný príspevok k dôchodku, ale tiež povinnosť zaplatiť jej náhradu škody umožňujúcu v plnom rozsahu nahradiť ujmu, ktorá tejto osobe skutočne vznikla z dôvodu diskriminácie, a to v súlade s uplatniteľnými právnymi predpismi, vrátane trov konania a odmeny advokáta, ktoré táto osoba vynaložila v rámci súdneho konania, a to všetko v prípade, že uvedené rozhodnutie bolo prijaté

v súlade so správnou praxou spočívajúcou v tom, že sa uvedená právna úprava napriek tomuto rozsudku uplatňuje naďalej, na základe čoho je dotknutá osoba nútená uplatniť si svoj nárok na uvedený príspevok na súde.

Podpisy